



Museu de Ciències Naturals de Barcelona Centre de Documentació

Memòria 2013

SUMARI

1. Presentació	3
2. Processos estratègics	4
2.1 Projectes anuals	4
2.2 Pressupost	5
2.3 Desenvolupament de la col·lecció	6
2.4 Cooperació	12
2.5 Personal	13
2.6 Difusió	15
3. Processos clau – productes.....	15
3.1 Guies de lectura	15
3.2 Noves adquisicions	16
4. Processos clau – serveis.....	16
4.1 Informació i atenció al públic	16
4.2 Préstec	20
4.3 Sons a la carta	21
4.4 Reproducció de documents	21
5. Processos de suport.....	23
5.1 Distribució de les publicacions del Museu	23
5.2 Conservació i emmagatzematge	23
5.3 Processament del fons documental	23
6. Biblioteca	24
7. Mediateca	25
8. Arxiu	26

1. PRESENTACIÓ

Vàrem començar l'any amb la notícia de l'ajornament, *sine die*, del trasllat de l'àrea científica de l'MCNB, a la qual el Centre de Documentació pertany orgànicament, cap a un nou edifici. Una bona notícia, en principi, perquè dissipava els temors d'anar a raure a un local sense les condicions suficients per a la correcta conservació i difusió del patrimoni. Però els fets són tossuts: hem anat incrementant el fons, la falta d'espai es fa cada dia més punyent, i continuem amb el personal i les col·leccions de la Biblioteca repartides en dos edificis. A hores d'ara la situació és gairebé insostenible, amb part dels documents emmagatzemats en capsos al terra.

Tanmateix, a finals d'any, l'activació oficial de l'antic Pla d'Usos, que preveu reunir tota la Biblioteca en un sol edifici, ens fa ser optimistes. Treballar tot l'equip junt i disposar d'una Sala de Lectura a la planta baixa, oberta al Parc de la Ciutadella, millorarà significativament el rendiment, augmentarem les prestacions i guanyarem nous públics.

La falta de recursos per a nous projectes continua sent un llast en la trajectòria del Centre de Documentació. Tenint en compte que el 62 % del pressupost anual s'ha destinat al personal extern lligat als projectes estables, si no haguéssim comptat amb els 26.000 € que ens han arribat de manera extraordinària a finals d'any, hauríem disposat de només el 21,4% del total del pressupost per al desenvolupament de les funcions i activitats que ens són pròpies. A aquesta circumstància, s'hi ha afegit com a fet també negatiu, la pèrdua, durant tres mesos, i per motius administratius, de la bibliotecària de reforç, cosa que ens va obligar a tancar la Biblioteca durant el mes de juny.

Tot i això, l'oferta de continguts i serveis del Centre de Documentació continua sent atractiva. Ho demostra la confiança que ens han fet els donants d'una col·lecció de 66 llibres d'apicultura i de la biblioteca científica de l'eminent biòloga nord-americana Lynn Margulis, consistent en 490 monografies de microbiologia, evolució i genètica, a més de les separades dels articles publicats per ella i d'altres autors sobre la seva figura i la seva obra.

Com també ho demostra el notable augment d'usuaris de la Mediateca. Hem destacat sempre el paper transversal que acomplim dins el Museu: cada vegada estem més presents en les activitats que organitza, que duen més públic a la Mediateca i que ens estimulen a participar-hi amb accions com l'edició de guies de recursos informatius. Certament, el Centre de Documentació convergeix amb d'altres departaments del Museu en la consecució d'objectius comuns i en la generació de coneixement. De manera regular subministra notícies d'interès científic i divulgatiu al Departament de Comunicació i a l'Associació d'Amics i proporciona als tècnics informació bibliogràfica sobre aspectes relacionats amb la seva feina. Com a fet puntual d'aquest any, comentar que ens hem sumat a les tasques de preparació de l'acte d'homenatge a Julio Gómez-Alba, conservador de paleontologia del Museu mort a finals de 2012.

A tenir cura del patrimoni documental del Museu hi estem obligats per llei i de manera constant i permanent ens ocupem de conservar-lo i descriure'l. Fa anys, però, que vam apostar decididament per potenciar l'oferta pública del Centre de Documentació, tant la interna com l'externa. Amb aquest propòsit, a finals d'any hem començat a treballar en l'elaboració de la Carta de Serveis.

Al llarg de la Memòria, intentem explicar l'activitat del departament de manera global, separant, quan ens sembla significatiu, els indicadors de la Biblioteca i la Mediateca, i quan és pertinent, també de l'Arxiu. Això no obstant, al final del document dediquem un espai a

donar la nostra visió de la trajectòria de la Biblioteca, de la Mediateca i de l'Arxiu, en tant que unitats de servei amb unes característiques molt específiques.

2. PROCESSOS ESTRATÈGICS

2.1 Projectes anuals

Els projectes presentats per al 2013 foren:

1. Adquisició de documents
2. Renovació de subscripcions
3. Suport a la Mediateca
4. Adquisició de fungibles
5. Enquadernació
6. Digitalització de l'Arxiu Històric
7. Guia de lectura
8. Carta de serveis
9. Edició d'una col·lecció de punts de llibre
10. Presentació comunicació a la XX Bial de la RSEHN

D'aquests, només van comptar amb pressupost els considerats estables, és a dir els imprescindibles per assegurar la prestació dels serveis públics.

Nous projectes

El pressupost extraordinari obtingut a finals d'any ens ha permès desenvolupar alguns dels projectes inicialment desestimats.

Catalogació llegat Margulis

Hem catalogat la biblioteca científica de la eminent biòloga nord-americana Lynn Margulis, desapareguda ara fa dos anys, que fou donada al Museu el 2012 pel Dr. Ricard Guerrero. Col·laboradora de James Lovelock en el desenvolupament de la hipòtesi Gaia, la seva aportació a la ciència és reconeguda mundialment. És un honor per al nostre Museu ser la institució encarregada de vetllar pel seu patrimoni documental. Aquesta col·lecció consta de 490 monografies, bàsicament de microbiologia, evolució i genètica, i un nombre encara indeterminat de separates d'articles escrits per ella i per altres autors sobre la seva figura i la seva obra.

Digitalització dels fons pendent de l'Arxiu Històric de l'MCNB

S'ha externalitzat la digitalització de 67 expedients (30 caixes d'arxiu definitives). Disposar de la versió digital de l'Arxiu reporta rapidesa i fiabilitat a l'hora de fer cerques i satisfer les consultes i d'altra banda, assegura la conservació dels originals en no haver-los de manipular per reproduir-los.

Catalogació del fons pendent de l'Arxiu Històric de l'MCNB

Ha suposat la catalogació de tots els documents que custodiem a data d'avui. El resultat de l'actuació duta a terme ha estat el següent:

- Volum: 25 caixes d'arxiu definitives + 11 expedients/documentos que pel seu format especial no caben en aquest tipus de caixa (en aquest cas s'han protegit amb paper de conservació i s'han desat en els compactes seguint la mateixa numeració correlativa d'identificació.
- 152 nous registres a la base de dades Access.

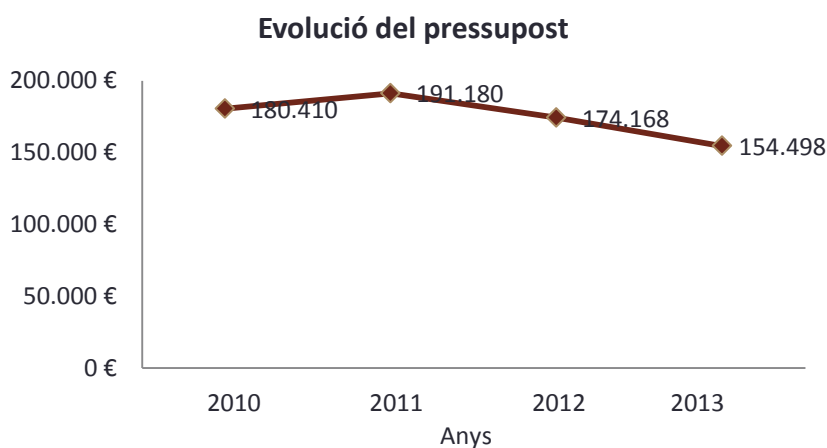
Carta de serveis

Hem començat a treballar en l'elaboració de la Carta de serveis, una acció contemplada en el Pla Estratègic. Establir i fer públics els serveis que oferim, amb els paràmetres i indicadors corresponents i els compromisos associats, és un pas més en el camí ja iniciat per adoptar un sistema de gestió de qualitat (basat en la ISO 9001) que, de ben segur, ens aportarà credibilitat i prestigi. Esperem publicar-la a finals de març.

2.2 Pressupost

Pressupost 2013	154.498 €
Adquisició monografies	10.000 €
Subscripcions	16.000 €
Subministraments	3.100 €
Projectes singulars	4.000 €
Gestió Mediateca	95.274 €
Nous projectes	26.124 €

Els 26.124 € afegits de manera extraordinària (en la taula "Nous projectes") han pal·liat un descens estrepitos del pressupost.



Ingressos

Directes	
Fotocòpies + PI ⁽¹⁾	736 €
Indirectes	
Donació, obsequi i intercanvi de monografies	17.191 €
Donació, obsequi i intercanvi de revistes	45.593 €
Obtenció gratuïta de documents	1.546 €
Total	65.066 €

- (1) Les sigles PI corresponen a Préstec Interbibliotecari. Els ingressos per aquest concepte provenen de les tarifes que paguen les biblioteques que ens demanen documents en préstec i que no pertanyen a la Xarxa CSIC.

Els ingressos indirectes per publicacions obtingudes per donació, obsequi i intercanvi continuen baixant en el cas de les revistes degut al degoteig de títols que abandonen la versió impresa i s'editen només en digital. Pugen en el cas de les monografies gràcies al llegat Margulis.

2.3 Desenvolupament de la col·lecció

Monografies



Adquisicions

Ens trobem amb l'inconvenient que el tipus de pressupost que se'ns assigna només permet comprar llibres científics i tècnics i això afecta negativament el creixement de la col·lecció de Mediateca. Per aconseguir els documents apropiats ens ha calgut recórrer a demanar-los a les entitats productores i en ocasions als autors i fins i tot a coneguts dels autors, il·lustradors... Si no es posa remei a aquesta situació, la secció de llibre infantil i juvenil, precisament la que té més demanda, es veurà molt perjudicada.

Hem incorporat a la Mediateca 3 documents de lectura fàcil (per a lectors amb dificultats de comprensió lectora).

L'edició de les guies de lectura sobre centres d'interès (celebració dies mundials, exposicions temporals, etc.) ha propiciat l'adquisició de documents que han posat al dia la col·lecció.

Obsequis i donacions

Enguany hem introduït la diferenciació entre obsequis i donacions.

Obsequis:

- Entregues puntuals de particulars, empreses o institucions
- Nombre igual o inferior a 10 exemplars
- Edicions de menys de 100 anys, sense valor extraordinari

Al llarg de l'any s'han anat rebent obsequis de publicacions, la majoria consistents en un o molt pocs exemplars, tant a la Biblioteca com a la Mediateca, tot i que aquí en menor nombre, i s'han agraït personalment i per correu electrònic o postal. Destaquem, per l'impacte que han tingut en la millora de la col·lecció:

- Un conjunt de 66 llibres d'apicultura cedits pel Sr. Ramon Frigola
- Un conjunt de llibres i números solts de revistes d'espeleologia cedits per l'EspeleoClub de Gràcia

Donacions:

- Provenients de particulars, empreses o institucions
- Conjunts superiors iguals o superiors als 11 exemplars
- Documents de més de 100 anys d'antiguitat
- Edicions especials, commemoratives, etc.
- Documents amb singularitat bibliogràfica, edicions esgotades, etc.

Seguim el mateix protocol que estableix el Consorci del Museu de Ciències Naturals de Barcelona en el cas de la donació d'exemplars de les col·leccions d'espècimens.

Aquest any hem donat entrada al fons Lynn Margulis, donat pel Dr. Ricard Guerrero a finals de 2012, consistent en 490 monografies (554 volums) pertanyents a la biblioteca científica de la biòloga nord-americana, més una extensa col·lecció de separates dels articles publicats al llarg de la seva vida. El conjunt dels llibres té un preu de mercat de 18.660 €, tot i que el veritable valor estriba en què amb aquesta annexió, la nostra col·lecció s'ha enriquit sensiblement en microbiologia evolutiva, un tema present en l'exposició però fins ara molt poc representat en la Biblioteca.

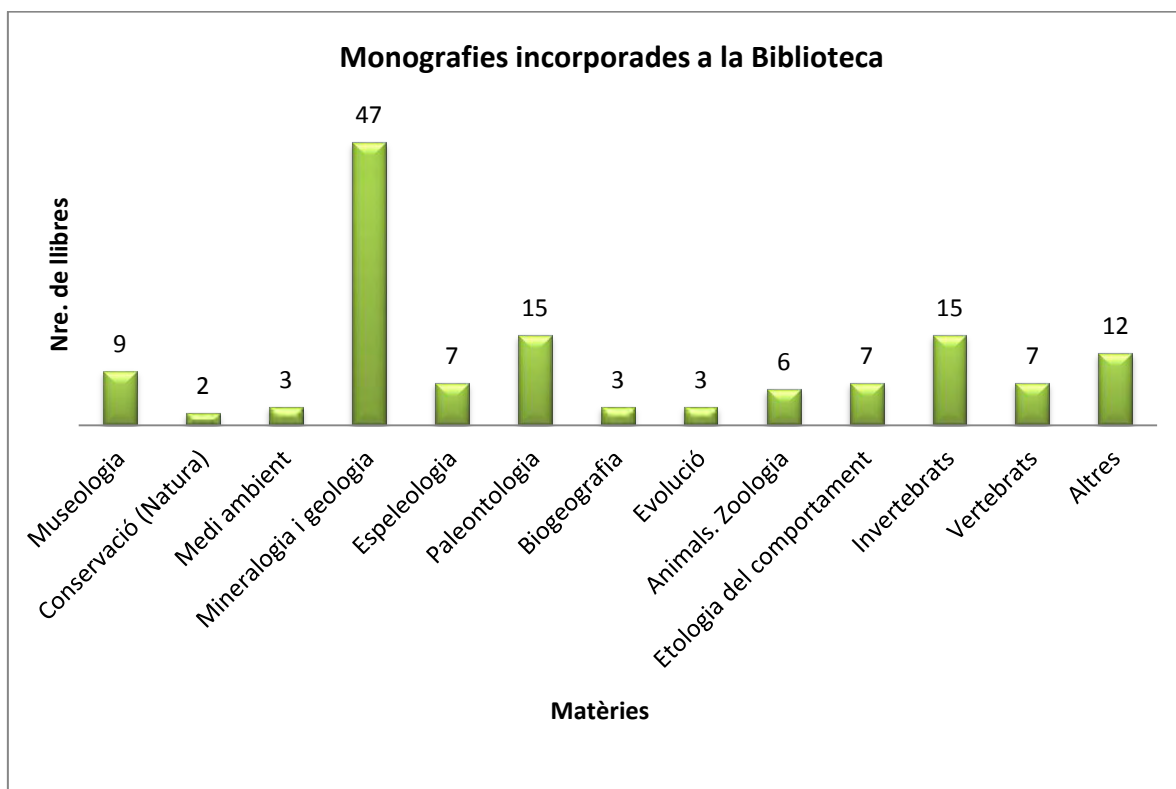
També hem inventariat el llegat Julio Gómez-Alba: una part s'ha incorporat a l'Arxiu Històric i la resta, llibres i separates, es conserva a la Biblioteca. I hem començat a treballar en el llegat Roser Nos: tot i que encara no hem conclòs la revisió, sí que hem separat els documents d'interès per a l'Arxiu i els que duen el segell del Parc Zoològic de Barcelona, institució a la qual han estat transferits.

Intercanvis

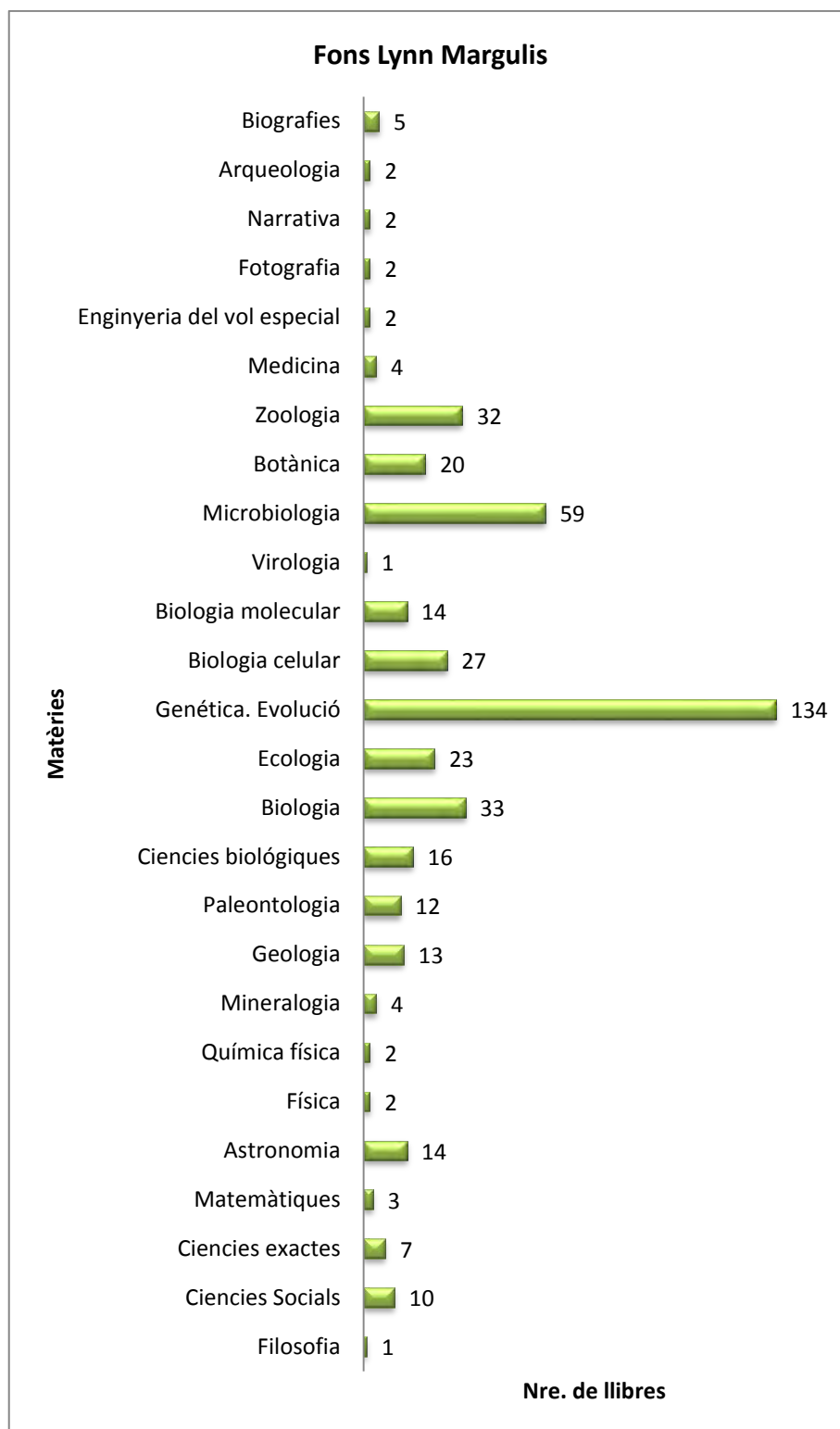
El 90% de les revistes que incorporem a la col·lecció provenen dels acords d'intercanvi establerts amb museus i altres institucions de recerca.

El nombre de títols en curs va disminuint any rere any pel fet que deixen d'editar-se en paper, principalment per motius econòmics, alhora que se'n permet el lliure accés a la versió electrònica. Enguany hem subscrit el "Journal of taphonomy", una revista que rebíem per intercanvi però que els editors, en comprovar que els nostres títols estaven en accés lliure, van refusar de continuar enviant-la gratuïtament. Un dels factors que ens ha aconsellat mantenir-la és que som l'única biblioteca del CSIC que la rep i disposa de la sèrie completa.

De tant en tant, les trameses d'intercanvi inclouen monografies fora de sèrie, en aquests casos s'agraeixen com si es tractés d'un obsequi.

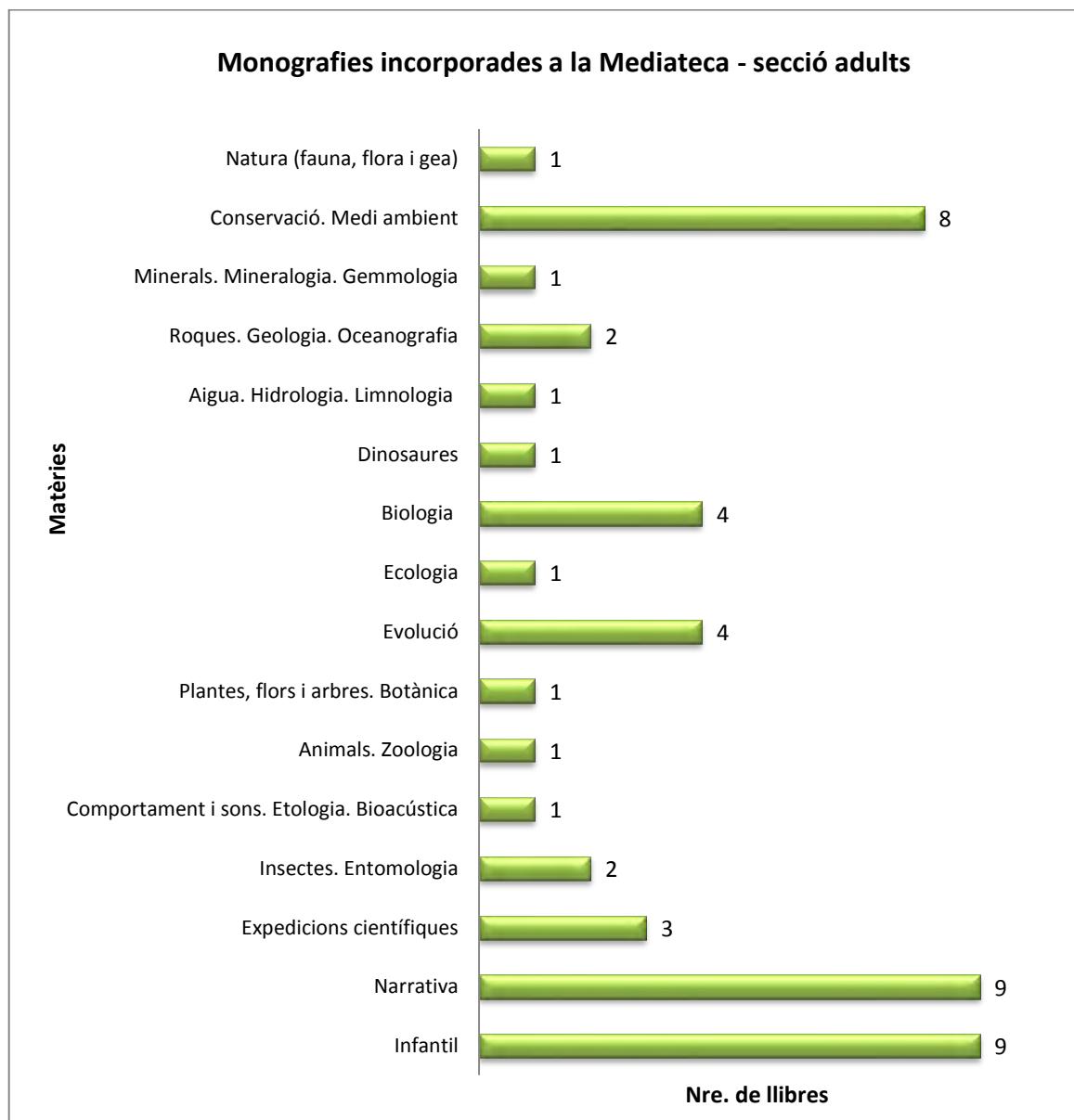


“L’edició de les guies de lectura sobre centres d’interès (celebració dies mundials, exposicions temporals, etc.) ha propiciat l’adquisició de documents que han posat al dia la col·lecció.”



“Amb la incorporació de la biblioteca Margulis,
la col·lecció s’ha enriquit sensiblement
en microbiologia evolutiva”

Monografies incorporades a la Mediateca



Publicacions periòdiques

Biblioteca

Registres a 31/12/2013	1636
Nous títols	9
Baixes	20
Títols en curs	523
Subscripcions	37

“El 90% de les revistes que incorporem a la col·lecció provenen dels acords d’intercanvi establerts amb museus i altres institucions de recerca”

Mediateca

Registres a 31/12/2013	8
Títols en curs	8
Subscripcions	7

Amb el pressupost de subscripcions es paguen les quotes d’associació del Museu a les següents organitzacions:

Internacionals:

- European Network of Science Centres and Museums (ECSITE)
- International Association of Sound and Audiovisuals Archives (IASA)
- International Council of Museums (ICOM)
- Alpine Gardener Association

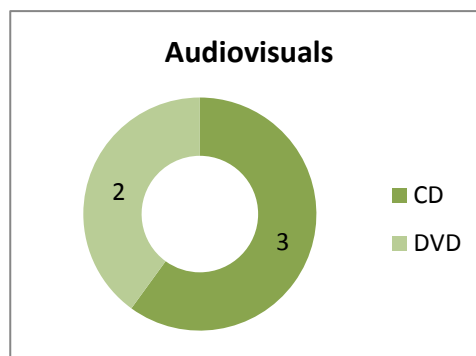
Nacionals:

- Institució Catalana d’Història Natural (ICHN)
- Sociedad Geológica de España (SGE)

La pertinença a aquestes associacions ens dóna dret a rebre les publicacions periòdiques que editen.

Audiovisuals

Registres a 31/12/2013	1.278
Increment 2013	5



2.4 Cooperació

Biblioteca de l'Institut Botànic de Barcelona: Els llibres que comprem per als tècnics del Jardí Botànic s'incorporen al catàleg d'aquesta biblioteca i passen a formar part de la seva col·lecció.

Tenim signats **convenis de col·laboració** amb les següents entitats:

- Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC): Compartim catàleg i participem en el préstec interbibliotecari.
- Instituto Geológico y Minero de España (IGME): A efectes de préstec interbibliotecari.
- Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona. En virtut d'aquest conveni, signat el mes de maig, durant el tercer trimestre hem tingut una alumna fent el **Pràcticum**.

Participem en els següents **catàlegs col·lectius**:

- C17: pertanyent al Grup de Treball de Gestió de la Informació en Ciències de la Salut.
- Catàleg del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya
- Catálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico Español
- Catàleg Col·lectiu de les Biblioteques de Museus de l'ICUB

I en els següents projectes i fundacions de cooperació interbibliotecària:

- **Dialnet:** Un dels més grans portals bibliogràfics d'accés lliure i gratuït, el principal objectiu del qual és donar visibilitat a la literatura científica hispana a Internet, recopilant i facilitant l'accés a continguts científics, principalment a través d'alertes documentals.
- **Red de Centros de Información y Documentación Ambiental (RECIDA):** xarxa de centres de documentació i espais naturals protegits. Té la finalitat de promoure la coordinació i col·laboració entre els seus membres per millorar els serveis als usuaris.
- **Musas:** fòrum per a professionals de biblioteques i centres de documentació de museus a través del qual podem compartir notícies, experiències, proposar intercanvis, activitats... en definitiva, un mitjà de comunicació directa amb la resta de col·legues de biblioteques de museu.

Les revistes del Museu es troben en el **repositori cooperatiu RACO** (Revistes Catalanes amb Accés Obert).

I col·laborem habitualment, sobretot pel que fa al **préstec interbibliotecari**, amb les següents institucions:

- Institut Català de Paleontologia
- Biblioteca General de l'Ajuntament de Barcelona
- Institut Català d'Ornitologia
- Biblioteca del Instituto Geográfico Nacional
- Centre de Documentació del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa
- Les biblioteques de museus de l'ICUB

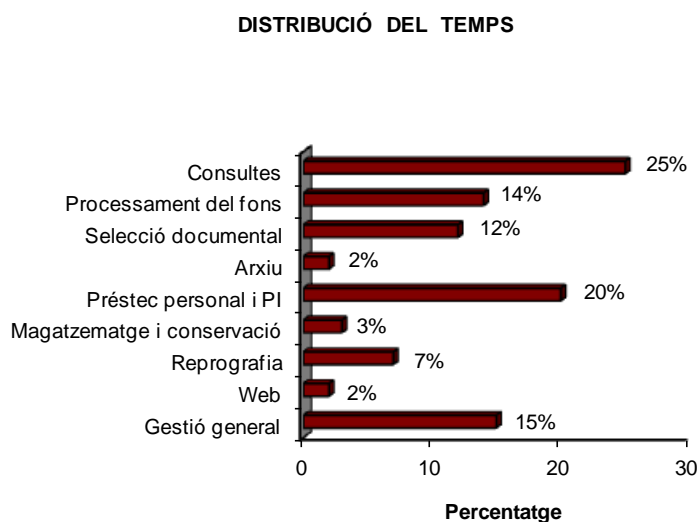
2.5 Equip

Si el 2012 lamentàvem les conseqüències de la marxa i posterior substitució d'una de les bibliotecàries, el 2013 hem patit la suspensió, durant tres mesos, del contracte de la bibliotecària de reforç. En una plantilla infradotada com la nostra, la pèrdua, encara que transitòria, d'un element, desestabilitza tot el conjunt. Atès que tenim establertes com a prioritàries les funcions involucrades en l'atenció al públic, se n'ha ressentit la cura de la col·lecció. Tot i això, ens vam veure obligats a tancar la Biblioteca tot el mes de juny. La càrrega de feina ha augmentat, també, en detriment dels resultats, per la reducció de la jornada de la mateixa bibliotecària de reforç (de 37,5 a 35 h.) des de l'1 de gener.

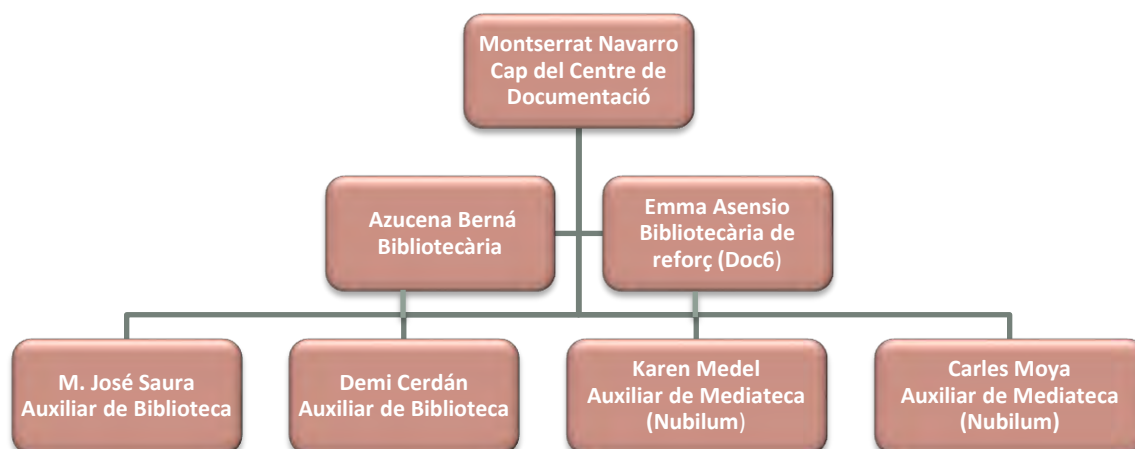
Distribució del temps

Hem prioritzat no interrompre els serveis que reverteixen directament en els usuaris, com és ara l'atenció de les consultes presencials i no presencials, i el préstec (obtenció de documents), en detriment de d'altres funcions com ara el treball en l'arxiu i la difusió (web, xarxes socials).

El gràfic següent mostra el temps que dediquem a les diverses funcions.



Equip



Formació

Assistència a cursos, seminaris i congressos:

II Jornades sobre Gestió de la Informació Científica (JGIC-2013) / Observatori de la Recerca. Barcelona. 28 de febrer i 1 de març

XII Seminario de la Red de Centros de Información y Documentación Ambiental / CENEAM. Segovia. 17-19 de juny

XX Bienal de la Real Sociedad Española de Historia Natural. Museos y colecciones de historia natural: investigación, educación y difusión / RSEHN, Museo Geominero, Obra Social La Caixa. Madrid. 4-6 de setembre

Comunicación y cultura científica / Campus Gutenberg, OCC-UPF, IDEC-UPF. Barcelona. 16-17 de setembre

Publicacions

Sonidos a la carta en el Museo de Ciencias Naturales de Barcelona : una experiència de catalogación y difusión de sonidos de la naturaleza / Emma Asensio, Azucena Berná, Montserrat Navarro. En: *XX Bienal de la Real Sociedad Española de Historia Natural : libro de resúmenes / Isabel Rábano y Ana Rodrigo (eds.).-- Madrid : Real Sociedad Española de Historia Natural, 2013.-- 166 p. : il. ; 24 cm.*

2.6 Difusió

Web, bloc i xarxes socials

Les activitats i productes del Centre de Documentació els difonem en aquests canals de comunicació. Nosaltres subministrem la informació al Departament de Comunicació, des d'on es decideix on, com i quan es fa pública.

Viquimarató per a la il·lustració científica

Activitat organitzada per Amical Wikimedia, Escola d'Art i Disseny Llotja i el Museu de Ciències Naturals de Barcelona. La nostra participació ha consistit a prestar 35 documents sobre tècniques d'il·lustració, la seva història, biografies i expedicions científiques, que es van fer servir com a font i per a construir les referències bibliogràfiques de 14 noves entrades a la Viquipèdia i per millorar-ne 4 més.

Sons a la carta

Presentació del pòster *Sonidos a la carta en el Museo de Ciencias Naturales de Barcelona : una experiència de catalogación y difusión de sonidos de la naturaleza* en la XX Bienal de la RSEHN.

3. PROCESSOS CLAU - PRODUCTES

3.1 Guies de lectura

Decidim suspendre l'edició de la col·lecció "Guia de lectura", el darrer número de la qual, el 7 *Històries ben naturals* va sortir el 2012. I formalitzem, com a projecte estable, la publicació de reculls de recursos informatius, amb l'objectiu de fer conèixer el fons documental de Museu i recolzar l'activitat de d'altres departaments del Museu. Al llarg de l'any n'hem editat els següents:

Pensa, alimenta't, estalvia. Editat per commemorar el Dia Mundial del Medi Ambient

Recull de recursos sobre els oceans. Editat per commemorar el Dia Mundial dels Oceans

Lectures recomanades estiu 2013. Selecció comentada de narracions i novel·les, per a totes les edats, del fons de la Mediateca.

Antàrtida. Elaborat a petició de l'equip educatiu del Museu per complementar una activitat sobre les expedicions científiques.

El continent antàrtic per a infants i joves. Guia de lectura sobre l'Antàrtida adreçada a un públic no expert.

Revistes d'espeleologia del fons del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Adreçat als participants en el III Encuentro Ibérico de Biología Subterránea.

3.2 Noves adquisicions

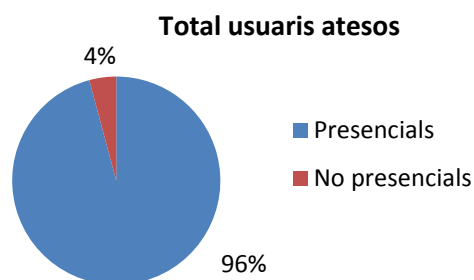
Les llistes de noves adquisicions es publiquen (versió impresa i electrònica) trimestralment i consisteixen en el recull de les cites bibliogràfiques dels documents incorporats a la col·lecció. No es va publicar la del segon trimestre per la falta de personal a què hem fet referència anteriorment.

4. PROCESSOS CLAU - SERVEIS

4.1 Informació i atenció al públic

Usuaris i consultes

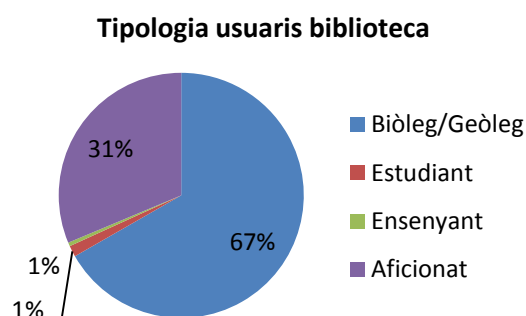
Total usuaris atesos	2013
Presencials	19.787
No presencials	864
TOTAL	20.651



Aquests són els indicadors dels usuaris atesos tant a la Biblioteca com a la Mediateca. El gruix dels usuaris presencials, com es veurà en les taules i gràfics següents, es registra a la Mediateca. Les consultes no especialitzades que arriben a la Biblioteca es deriven al Museu Blau. Per contra, el 96% de les consultes no presencials es reben i s'atenen a la Biblioteca.

Els nostres documents es poden consultar també a través del portal del *Catàleg Col·lectiu de les Biblioteques de Museus de l'ICUB*. Les consultes registrades per aquesta via han estat escasses (218), tot i que experimentem un augment del 215,94% respecte al 2012.

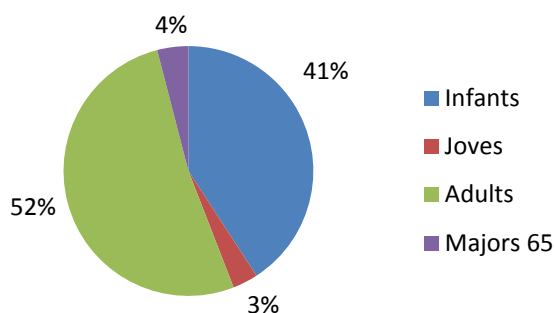
Tipologia usuaris Biblioteca	2013
Biòleg/Geòleg	814
Estudiant	18
Ensenyant	6
Aficionat	382
TOTAL	1.220



El públic de la Biblioteca és eminentment adult, així doncs, la tipologia que ens interessa valorar té relació amb els interessos que duen els usuaris a acudir al nostre centre. Es confirma que els usuaris més freqüents són els especialistes.

	Infants	Joves	Adults	Majors 65	TOTAL
Gener	658	53	836	65	1.612
Febrer	686	41	714	23	1.464
Març	943	64	1.023	75	2.105
Abril	568	119	790	23	1.500
Maig	807	24	1.022	51	1.904
Juny	383	38	500	29	950
Juliol	844	14	551	47	1.456
Agost	725	20	793	28	1.566
Setembre	776	40	879	35	1.730
Octubre	423	13	609	14	1.059
Novembre	621	67	782	29	1.499
Desembre	772	20	887	43	1.722
TOTAL	8.206	513	9.386	462	18.567

Tipologia usuaris Mediateca



“Els usuaris de la Mediateca han augmentat un 106,39% respecte l’any passat”

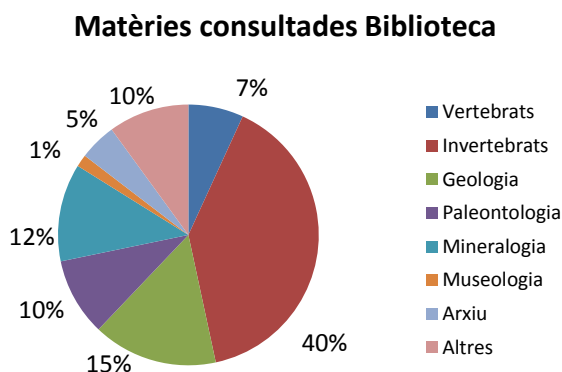
La tipologia d'usuaris triada per a la Mediateca contempla els infants, els joves, els adults i els majors de 65 anys.

No incloem indicadors de consultes no presencials perquè han estat molt poc significatives.

Matèries consultades Biblioteca 2013	
Vertebrats	149
Invertebrats	866
Geologia	337
Paleontologia	210
Mineralogia	264
Museologia	33
Arxiu	100
Altres	218
TOTAL	2.177

La matèria més consultada a la Biblioteca és l'entomologia. Pel que fa a la resta, baixen, en relació a altres anys, les consultes de vertebrats. És de destacar les consultes a l'Arxiu. La demanda prové de la ciutadania, més que no pas dels tècnics del Museu.

El total de matèries inclou tant les dels usuaris presencials com les dels no presencials. Això explica el valor de l'epígraf "Altres": s'hi compten les preguntes referides als horaris i als serveis i activitats tant del Centre de Documentació com d'altres departaments del Museu.



“Amb el transvasament del públic familiar al Museu Blau, ara en aquesta unitat només es reben les consultes altament especialitzades, adreçades sobretot al fons de revistes”

Matèries consultades Mediateca 2013

Obres de referència	3	Animals. Zoologia	172
Ciència i tecnologia	39	Comportament i sons. Etologia. Bioacústica	25
Natura (fauna, flora i gea)	917	Invertebrats no artròpodes	40
Parcs Naturals	33	Insectes. Entomologia	45
Conservació. Medi ambient	81	Vertebrats	49
Univers. Astronomia. Geoplanetologia	142	Peixos	33
Minerals. Mineralogia. Gemmologia	118	Amfibis	62
Roques. Geologia. Oceanografia	54	Rèptils	41
Volcans. Vulcanisme	48	Aus	104
Temps. Meteorologia	42	Mamífers	181
Aigua. Hidrologia. Limnologia	48	Balenes i dofins. Cetacis	63
Fòssils. Paleontologia	50	Goril·les i ximpanzés. Primats	30
Dinosaures	106	Jardins i horts. Jardineria. Horticultura	121
Homínids. Home prehistòric.	57	Abelles. Apicultura	39
Biologia	95	Animals de granja. Animals domèstics	71
Ecologia	46	Expedicions científiques	85
Evolució	87	Narrativa adults	138
Plantes, flors i arbres. Botànica	106	Llibres infantils	10.055
Bolets. Micologia	23		

TOTAL: 13.449

És molt evident que allò que té més demanda és el que denominem llibres infantils, és a dir, els documents de ficció

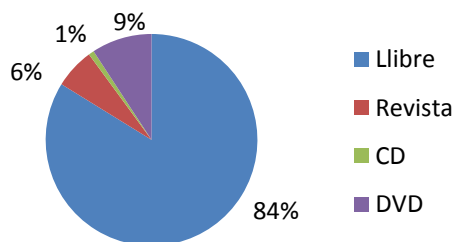
(contes i novel·les curtes, pel·lícules) i de coneixement destinats a aquestes edats. Pel que fa a la resta, els usuaris es decanten pels documents que descriuen en conjunt el sòl, la fauna i la flora de determinats paratges o indrets. També formen part de les preferències dels lectors els dinosaures i els animals en general.

“Les consultes de la Mediateca han augmentat un 87,05% respecte l’any passat”

Suports consultats Mediateca 2013

Llibre	11.271
Revista	825
CD	113
DVD	1.240
TOTAL	13.449

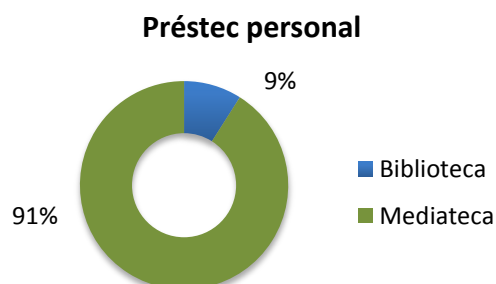
Suports consultats Mediateca



4.2 Préstec

Préstec personal

Préstec personal	2013
Biblioteca	203
Mediateca	2.053
TOTAL	2.256



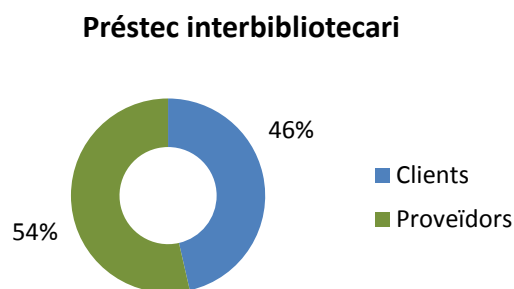
Durant tot l'any hem expedit **364** nous carnets de préstec.

“El préstec de la Mediateca ha augmentat un 26,26% respecte l'any passat”

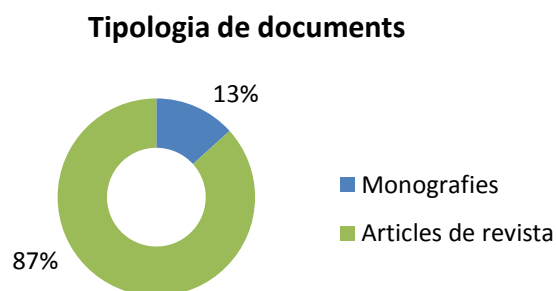
Préstec interbibliotecari

Quan atenem les peticions d'altres biblioteques, actuem com a **proveïdors** i quan som nosaltres que demanem documents a d'altres biblioteques estem fent de **clients**. Gestionem el préstec interbibliotecari amb procediments diferents segons cada modalitat i també portem el control estadístic per separat.

Préstec interbibliotecari (P.I.)	2013
Clients	181
Proveïdors	210
TOTAL	391



Tipologia de documents (P.I.)	2013
Monografies	52
Articles de revista	339
TOTAL	391



4.3 Sons a la Carta

Registres a 31/12/2013: 8.425

Consultes: **825**

Amb motiu de la creació de la Mediateca, la Fonoteca i el Centre de Documentació es van proposar posar a l'abast del públic la col·lecció de documents sonors del Museu, una de les més importants d'Europa. És, doncs, un servei fruit de

la cooperació entre els dos departaments.

Durant el 2013 no s'ha carregat cap registre a la base de dades, principalment per problemes interns en el departament de Fonoteca. La revisió que s'ha fet de part dels 8.000 registres disponibles ha posat al descobert errades freqüents en el camp del títol, que algunes pistes no havien migrat correctament i que quan en una pista s'hi sent més d'una espècie, només se'n ressenya la primera. A més a més, hi ha un lot d'uns 20.000 registres preparats per ser migrats.

El procés de carregar els sons en l'aplicació és laboriós, inclou les següents fases:

- Catalogar els CDs originals
- Digitalitzar i arxivar els sons
- Digitalitzar i arxivar les caràtules i el material d'acompanyament
- Generar un document Excel amb les metadades i normalitzar-ne el contingut i la forma (eliminació de camps innecessaris, negretes, cursives...)
- Comprovar, amb els registres del catàleg, que les dades són correctes i normalitzar les entrades
- Realitzar el control d'autoritats (LEMAC, LENOTI, Termcat, etc) i completar els camps sense informació en l'Excel.
- Normalitzar i completar els camps del nom de l'espècie en català, castellà, francès i anglès.
- Migrar les dades a l'aplicació
- Comprovar el resultat de la migració

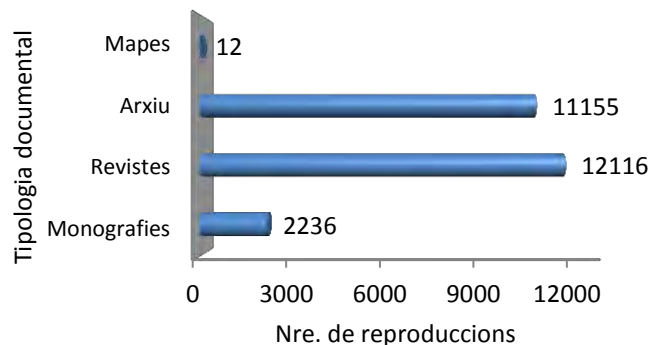
En aquests moments, després de repetides comprovacions dels registres i de diverses reunions de treball, concloem que el personal estable tant de la Fonoteca com del Centre de Documentació no pot fer front a les tasques d'actualització, revisió i manteniment que requereix la correcta descripció i difusió d'aquest fons, i que la solució passa per externalitzar les tasques corresponents.

4.4 Reproducció de documents

Durant el 2013 hem fet un total de **25.519** còpies (paper i PDF). Tots els indicadors són referits només a la Biblioteca i a l'Arxiu perquè el nombre de les que es realitzen a la Mediateca no és rellevant.

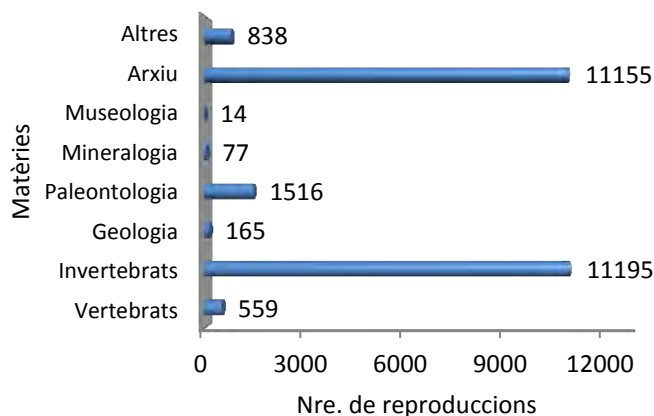
Reproduccions per tipologia documental

Tipologia documental	2013
Monografies	2.236
Revistes	12.116
Arxiu	11.155
Mapes	12
TOTAL	25.519



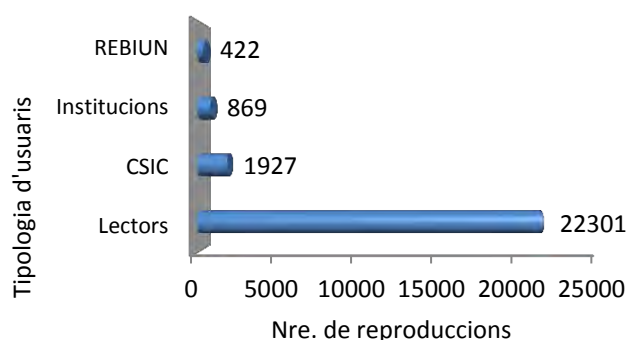
Reproduccions per matèries

Matèries	2013
Vertebrats	559
Invertebrats	11.195
Geologia	165
Paleontologia	1.516
Mineralogia	77
Museologia	14
Arxiu	11.155
Altres	838
TOTAL	25.519



Reproduccions per tipologia d'usuari

Tipologia d'usuari	2013
Lectors	22.301
CSIC	1.927
Institucions	869
REBIUN	422
TOTAL	25.519



5. PROCESSOS DE SUPORT

5.1 Distribució de les publicacions del Museu

La distribució de la major part dels exemplars de les publicacions editades pel Museu va a càrrec del Centre de Documentació perquè ens serveixen per obtenir-ne d'altres en intercanvi i així mantenir i incrementar la nostra col·lecció de publicacions periòdiques. La qualitat i grandària del nostre fons, a què ens hem referit en diverses ocasions al llarg d'aquesta Memòria, prové de les relacions d'intercanvi que la Biblioteca del Museu Martorell establí amb les institucions més rellevants de l'època.

El 2013 s'han distribuït les següents publicacions:

Animal biodiversity and conservation: Vol. 36(1) i 36(2)

Treballs del Museu de Geologia de Barcelona: Vol. 19

Manuals del Museu de Ciències Naturals: Vol. 1

D'aquesta darrera publicació no s'ha fet una tramesa massiva, solament s'ha enviat a museus i altres institucions molt actives en l'intercanvi, a més de a les persones i entitats indicades pels autors. Hem inclòs en cada tramesa una carta instant la comunicació del desig de continuar rebent els propers números. Se n'han distribuït 333 exemplars.

El fet que portem dos anys sense publicar cap número de la sèrie "Monografies" ha ocasionat que haguem hagut d'atendre nombroses reclamacions.

Gestionar el mailing de l'intercanvi requereix una especial constància i atenció. La naturalesa de les dades que manegem és molt variable: canvis en les adreces, en el nom de les entitats, de periodicitats, títols, etc.

5.2 Conservació i emmagatzematge

No hem pogut enquadernar revistes per falta de pressupost, la qual cosa posa en risc la conservació d'aquesta col·lecció. La presentació en fascicles, sovint de poques pàgines i tapes toves li atorga una especial fragilitat: es dobleguen, s'empolsequen... A més a més, la falta d'espai fa que les haguem d'emmagatzemar precàriament.

Hem detectat peixets de plata, i diversos documents afectats en els armaris on guardem les publicacions de la Junta de Ciències Naturals. Els tècnics de conservació de col·leccions els han tractat amb Transflutina per eliminar-los.

5.3 Processament del fons documental

Hem incorporat al catàleg la major part dels documents que hem comprat o acceptat durant l'any. Continua encara pendent de catalogar, per falta de temps:

- Les monografies del llegat Gómez-Alba
- Un conjunt d'aproximadament 108 llibres infantils

- El 80% del mapes de la col·lecció
- La totalitat dels documents fotogràfics

La catalogació de la biblioteca Margulis ha suposat l'aportació de 490 registres al CIRBIC, dels quals 320 han estat creats per nosaltres, és a dir, no es troben en cap altra biblioteca de la Xarxa. Hem tractat aquest fons com una col·lecció, identificant-la amb les sigles MAR, a fi i efecte que pugui ser recuperada fàcilment per qui hi tingui un interès específic.

Una part important del temps dedicat al processament documental s'ha adreçat a les revistes, atès que l'actualització del catàleg exigeix una atenció especial: canvis de títol, de periodicitat, noves incorporacions, baixes i sobretot reclamacions. El 2013 n'hem emeses 147.

6. BIBLIOTECA

En aquests moments, la resistència i operativitat de la Biblioteca estan al límit. Les mateixes instal·lacions de fa cent anys donen cabuda anualment a una mitjana de 200 llibres (enguany han estat 600 arran del llegat Margulis) i de 700 números de revista. A la falta d'espai (els llibres Margulis, per exemple, no es podran incorporar a la col·lecció i romandran tancats en caixes a terra) s'hi suma la falta de pressupost per enquadrar les revistes, amb el consegüent risc de malmetre's. Potser sonarà irònic, però la veritat és que ni nosaltres mateixes ens expliquem com, tot i tenir els documents per terra i repartits en múltiples magatzems improvisats, continuem recuperant-los en un termini de temps força raonable. Si a aquestes circumstàncies afegim el fet de tenir les col·leccions i el personal repartits en dos edificis, un veritable entrebanc per a la gestió global del Centre de Documentació, en resulta un còctel explosiu.

Aquest any, la trajectòria de la Biblioteca s'ha vist afectada, una vegada més, per un tancament. La suspensió del contracte durant tres mesos de la bibliotecària de reforç va trasbalsar-ne tot el funcionament. Amb una plantilla tan deficitària, vam fer mans i mànigues per parar el cop, però finalment vam haver de suspendre els serveis durant tot el mes de juny.

Tanmateix, els indicadors de serveis confirmen la tendència a l'estancament que vam començar a notar fa un parell d'anys, en ocasió de l'obertura de la Mediateca. Amb el transvasament del públic familiar i infantil al Museu Blau, ara en aquesta unitat només es reben les consultes més especialitzades, adreçades sobretot al fons de revistes. A més a més, el fet d'estar ubicada en sengles edificis tancats al públic és un seriós obstacle per a la seva projecció pública. I això no obstant, continuen arribant consultes a bastament, donacions i obsequis. Hi ha un segment de la societat que coneix la riquesa i exclusivitat del patrimoni documental del Museu, així com la nostra vocació de servei, i continua confiant en nosaltres.

Com hem apuntat en la presentació d'aquesta Memòria, urgeix un replantejament d'objectius i models, és del tot inajornable emprendre una prospecció per descobrir nous escenaris de futur. En aquest sentit, aplaudim la reactivació del Pla d'Usos dels edificis de la Ciutadella, que situa aquesta instal·lació a la planta baixa del Laboratori de Natura, amb obertura directa al Parc. Amb aquesta premissa, amb un pressupost suficient i amb una campanya de comunicació apropiada, el nostre somni podria fer-se realitat:

Per als clients

Un espai de trobada, intercanvi de coneixement i informació fent servir les formes més diverses d'enregistrament de la cultura: llibres, revistes, mapes, audiovisuals, ordinadors, tauletes...

Per als documents

Cada cosa al seu lloc i un lloc per a cada cosa, amb unes condicions ambientals òptimes

**Per al públic ocasional
(turistes, escolars, visitants
del Centre Cultural del
Born...)**

Un centre d'interpretació del Parc de la Ciutadella

Tenim un doble trumfo a la mà: d'una banda la competència de l'equip i de l'altra que ens sembla un projecte molt engrescador.

7. MEDIATECA

Sobre la col·lecció

Ens trobem amb l'inconvenient que el tipus de pressupost que se'ns assigna només permet comprar llibres científics i tècnics i això afecta negativament el creixement de la col·lecció de Mediateca. Per aconseguir els documents apropiats ens ha calgut recórrer a demanar-los a les entitats productores i en ocasions als autors i fins i tot a coneguts dels autors, il·lustradors... Si no es posa remei a aquesta situació, la secció de llibre infantil i juvenil, precisament la que té més demanda, es veurà molt perjudicada.

Tanmateix, en aquests moments les prestatgeries estan al límit de la seva capacitat. El problema ja s'ha exposat als estaments responsables d'autoritzar la despesa.

Hem incorporat a la col·lecció 3 documents de lectura fàcil (per a lectors amb dificultats de comprensió lectora).

Sobre els serveis

Usuaris 2012: 8.996

Usuaris 2013: 18.567

Percentatge d'augment: **106,39%**

El 2013 ha estat l'any de consolidació de la Mediateca com un equipament al servei del Museu i d'amplis segments de la societat, com ho demostra el fet d'haver doblat el nombre d'usuaris. La cooperació amb els Programes Públics del Museu ha estat clau: tant l'equip d'educadors com el d'informació l'han tinguda present i l'han inclosa

en el seva oferta de recursos. El “Niu de ciència” i “Pangèica”, per exemple, han induït molts visitants a fer ús de la Mediateca de manera constant. A més a més, hi ha hagut actes, esdeveniments i activitats que han aportat una gran aflluència de públic, com ara el Casal d'Estiu de les escoles de Sant Martí, la Nit dels Museus, o l'exposició “Enverinats”. Un altre factor que també ha fet de reclam, en aquest cas dels més petits, ha estat la nova decoració de l'espai, que el fa més atractiu. Si bé tot plegat ha suposat un gran increment de públic ocasional, sobretot familiar, comprovem que creixen, també, el nombre de consultes i el de préstecs, cosa que indica que hem fidelitzat usuaris i que hi ha cada vegada més persones que fan ús dels documents.

Consultes 2012: 7.190
 Consultes 2013: 13.449
 Percentatge d'augment: **87,05%**

Préstec 2012: 1.626
 Préstec 2013: 2.053
 Percentatge d'augment: **26,26%**

En aquest sentit, insistim que l'interès es focalitza en els documentals sobre natura i en el llibre infantil en primer lloc, i ja a més distància se situen els documents ressenyats en les guies de lectura que hem anat editant sobre temes d'actualitat i que s'han difós a través de les xarxes socials.

Els únics fets negatius que hem registrat relacionats amb l'atenció al públic són les reclamacions de dues mares que no van poder donar el pit dins la Mediateca per falta de lloc. Mentre el Museu no pugui habilitar un espai destinat a aquest i altres usos, com ara el descans per a les persones grans, s'ha posat en marxa un protocol coordinat per Programes Públics.

Remarquem que no s'ha millorat el servei Sons a la Carta pels motius explicats en l'apartat 4.3 *Sons a la Carta* d'aquesta Memòria.

8. ARXIU

Enguany, gràcies al pressupost extraordinari obtingut a finals d'any, hem pogut continuar treballant en l'inventari del fons pendent. El resultat ha estat el següent:

- Volum: 25 caixes d'arxiu definitives + 11 expedients/documentos que pel seu format especial no caben en aquest tipus de caixa (en aquest cas s'han protegit amb paper de conservació i s'han desat en els compactes seguint la mateixa numeració correlativa d'identificació.
- 152 nous registres a la base de dades Access.

D'entre la documentació catalogada destaquen per la seva significació les diverses memòries del Museu durant el període que va de finals dels anys 80 fins a principis de la dècada del 2000, documents essencials per a l'estudi de la història de la institució. Cal esmentar també, pel seu volum, els diversos expedients referits a la programació i organització d'exposicions del Museu de Geologia.

També s'ha catalogat la documentació que va ingressar a l'Arxiu el 2012 formant part del llegat post-*mortem* de Julio Gómez-Alba, conservador de Paleontologia del Museu, així com la procedent del llegat Roser Nos, directora del Museu de Zoologia des de 1978 fins a 1989.

En aquests moments tenim inventariada la totalitat dels documents que custodiem. Resta pendent de transferir a l'Arxiu la documentació administrativa i jurídica (oficis, factures, donacions, convenis...) dels darrers 20 o 30 anys, i hem instat l'equip directiu perquè s'encarregui d'impulsar-ho.

Pel que fa a la conservació, i també a càrrec del pressupost extraordinari de què hem parlat, hem pogut digitalitzar els documents continguts en 30 caixes d'arxiu; a hores d'ara, una tercera part de l'Arxiu Històric no compta amb versió digital, per manca de pressupost.

Hem valorat l'oportunitat de sumar-nos a la iniciativa ICA-Atom – International Council of Archives-Access to Memory, com han fet d'altres arxius de l'Institut de Cultura de Barcelona. Esperarem a prendre una decisió fins conèixer el resultat de l'auditoria sobre sistemes que ha encarregat el Museu.

Montserrat Navarro
Cap del Centre de Documentació

Barcelona, 25 de febrer de 2014



Biblioteca del Museu Martorell
De dimarts a divendres de 9 a 14 h



Biblioteca del Laboratori de Natura
De dimarts a divendres de 9 a 14 h



Mediateca

De dimarts a divendres, de 10 a 14 i de 16 a 19 h

Dissabtes, de 10 a 15 h i de 16 a 19 h

Diumenges i festius, de 10 a 15 h i de 16 a 20 h



Arxiu Històric
Consulta restringida